

โครงการเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล

๑. หลักการและเหตุผล

วัฒนธรรมเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่เป็นตัวยึดโยงคนในสังคมให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง ทำให้คนไทยเกิดความหวงแหน ภูมิใจที่จะรักษา อนุรักษ์ พัฒนาและต่อยอดเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิม ที่สืบทอดกันมาให้อยู่และเผยแพร่สู่สากล สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนไทยตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ ให้สามารถนำทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากหลักการดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการนำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม จึงได้ดำเนินการเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติขึ้น ด้วยเล็งเห็นว่า บ้านศิลปินแห่งชาติคือ แหล่งสั่งสมองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยที่สืบทอดผลงานของศิลปินแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งจากสิ่งที่พบเห็นและการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับศิลปินแห่งชาติ บ้านศิลปินแห่งชาติจึงมีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ในหลายสถานะด้วยกัน ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งสาธารณชนจะได้รับรู้ถึงภูมิปัญญาที่แสดงถึงอัจฉริยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปินแห่งชาติ และเป็นแรงผลักดันให้คนในชุมชนท้องถิ่นและสังคมไทยเห็นความสำคัญในศิลปวัฒนธรรมของตน ทั้งที่เป็นบุคคล วัตถุสิ่งของ ตลอดจนสถานที่ว่าสามารถก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผลให้คนไทยเกิดการหวงแหนปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินการเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติไปแล้ว ๕ แห่ง ซึ่งพบว่าบ้านศิลปินแห่งชาติ แต่ละแห่งล้วนเป็นแหล่งสั่งสมองค์ความรู้ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และพัฒนาสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ปี ๒๕๔๘

๑. บ้านนายฉิ้น อรมุต ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) จังหวัดสงขลา
๒. บ้านนายอินสนธิ์ วงศ์สาม ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ (ประติมากรรม) จังหวัดลำพูน

ปี ๒๕๔๙

๓. บ้านนางแสงดา บันสิทธิ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ (การทอผ้า) จังหวัดเชียงใหม่
๔. บ้าน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ กรุงเทพมหานคร
๕. บ้านนายมนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)

จังหวัดนนทบุรี

๖. บ้านนายเปลื้อง ฉายรัศมี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง) จังหวัดกาฬสินธุ์

ปี ๒๕๕๐

๗. บ้านนายทวี รัชนิกร ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) จังหวัดนครราชสีมา
๘. บ้านนายประเทือง เอมเจริญ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)
จังหวัดกาญจนบุรี

ปี ๒๕๕๑

๕. บ้านนายจุลทัศน์ กิติบุตร ศิลปินแห่งชาติ สาขาสถาปัตยกรรม (แบบร่วมสมัย)
จังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานฯ พิจารณาเห็นควรเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์) พุทธศักราช ๒๕๓๖ หรือที่คนทั่วไป รู้จักในนาม สำนักดนตรีบ้านบางลำพู หรือ บ้านดุริยประณีต อันเป็นชุมชนดนตรีไทยของชาวบ้านที่ยิ่งใหญ่ และเก่าแก่ของกรุงเทพฯ ที่ยังคงสร้างสรรค์และสืบสานวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย ไว้ให้เป็นสมบัติสืบทอดสู่เยาวชนรุ่นหลังจนถึงปัจจุบัน โดยนับเป็นบ้านหลังที่ ๑๐ ของโครงการเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานฯ ได้จัดขึ้น ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังว่าบ้านศิลปินแห่งชาติแห่งนี้ จะเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจอีกแห่งหนึ่งของสังคมไทย

๒.วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเผยแพร่ผลงานและภูมิปัญญาของศิลปินแห่งชาติให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม เพื่อรับรู้ถึงคุณค่า

๒.๒ เพื่อพัฒนาบ้านศิลปินแห่งชาติให้เป็นแหล่งเรียนรู้ / แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของชุมชนและสังคม

๓. ผลสัมฤทธิ์

ผลผลิต :

- ๑) ผลงานและภูมิปัญญาของศิลปินแห่งชาติ ๑ ท่าน ได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน
- ๒) บ้านศิลปินแห่งชาติได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น ๑ แห่ง

ผลลัพธ์ :

- ๑) สังคมเห็นคุณค่าและให้การยกย่องในผลงานและภูมิปัญญาของศิลปินแห่งชาติ คนไทยเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นักท่องเที่ยวเกิดความเคารพในศักดิ์ศรีของศิลปวัฒนธรรมไทย
- ๒) ได้ขยายเครือข่ายแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
- ๓) บ้านศิลปินแห่งชาติ อันเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น ทำให้เกิดคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจซึ่งจะเป็นผลให้คนไทยเกิดการหวงแหนปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

๔. ตัวชี้วัด

ที่	ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ	ตัวชี้วัดผล การดำเนินงานหลัก	เป้าหมาย ที่คาดว่าจะได้รับ
๑	ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน “เปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล”	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน “เปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล”	❖ ผู้เข้าร่วมงาน “เปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล” ร้อยละ ๘๐ มีความพึงพอใจ

๕. การประเมินผล

ที่	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล
๑	ร้อยละความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน “เปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล”	จัดทำแบบสอบถาม	แบบแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจ
๒	จำนวนผู้เข้าร่วมงาน “เปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ นางสุดจิตต์ อนันตกุล” ครบตามเป้าหมาย	การลงทะเบียน ของผู้ร่วมงาน	ใบลงทะเบียน